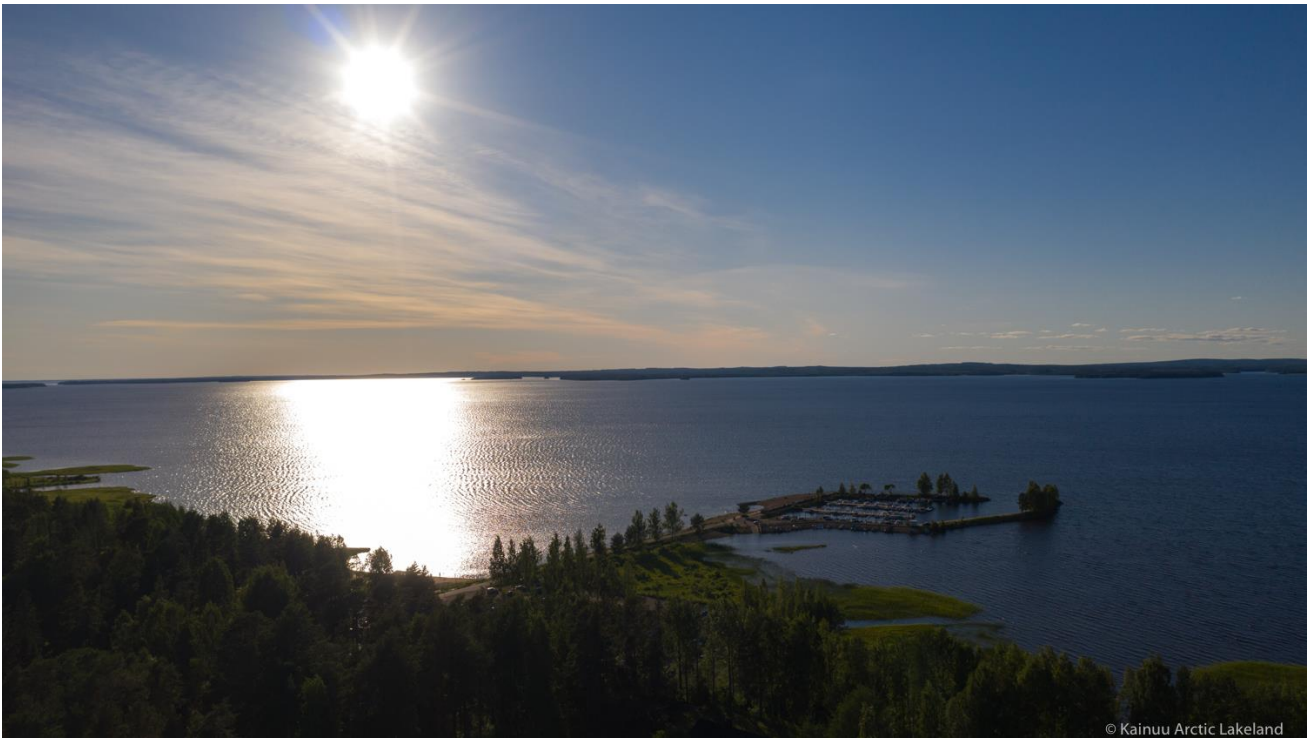

**Kainuun liitto
Tarkastuslautakunta**

Arviointikertomus vuodelta 2023

© Kainuu Arctic Lakeland

kuva: Kainuu Arctic Lakeland

SISÄLLYSLUETTELO

1	TIIVISTELMÄ	3
2	JOHDANTO	4
2.1	Tarkastuslautakunnan tehtävät	4
	2.1.1 Tarkastuslautakunta	4
3	ARVIOINTIASETELMA	5
4	ARVIOINTIKOhteiden kuvaus	5
5	TALOUS	5
6	HAVAINNOT TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA	6
6.1	Elinkeinot ja aluekehitys	6
6.2	Alueidenkäyttö	7
6.3	Hallintopalvelut	7
6.4	Maineyö, aluemarkkinointi ja viestintä	8
6.5	Edunajaminen ja yhteistyö	9
6.6	Kansainvälinen toiminta	11
6.7	Henkilöstö	11
7	SUOSITUKSET	12
7.1	Vuoden 2023 suositukset ja niiden seuranta	12
7.2	Vuoden 2024 suositukset	14

ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2023

1 Tiivistelmä

Tarkastuslautakunta noudattaa arviointikertomuksessaan kuntalain 121 §:n ja kuntayhtymän tarkastussäännön määräyksiä, sekä toteuttaa hallinnon ja talouden arviointia hyväksymänsä työohjelman mukaan.

Tarkastuslautakunta katsoo, että Kainuun liiton toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toimintavuoden 2023 osalta pääasiassa toteutuneet. Tarkastuslautakunta toteaa lisäksi, että kuntayhtymän toiminta on järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksen mukaisella tavalla perustuen pääosiltaan maakuntavaltuuston hyväksymiin linjauksiin, sekä talous- ja toimintasuunnitelman tavoitteisiin.

Tilikauden tulos oli 386 405,43 euroa ja tilikauden ylijäämä 444 606,71 euroa. Tilintarkastuskertomuksessa ei ole esitetty muistutusta. Sisäinen valvonta ja kontrollit ovat asianmukaisesti eriytetyt ja toimivat. Tarkastuslautakunta on tyytyväinen liiton talouden ja hallinnon hoitoon.

Kainuun liiton toiminnassa vuoden 2023 osalta merkittävää oli uuden maakuntajohtajan valinta. Rekrytointiprosessi aloitettiin ajoissa keväällä ja tehtiin kaikkia ryhmiä osallistavasti kesän ja alkusyksyn aikana. Uusi maakuntajohtaja aloitti virallisesti virassaan 1.1.2024, mutta oli perehtymässä liiton toimintaan jo vuoden 2023 puolella.

Tarkastuslautakunta haluaa painottaa Kainuun edunvalvonnan tärkeyttä – se on Kainuun liiton yksi keskeisimmistä tehtävistä. Onnistumisia edunvalvonnassa on tullut, mutta myös haasteita aiheeseen liittyen on ilmoilla. Hallitusohjelmassa on Kainuun kannalta hyviä kirjauksia, mutta on myös huolestuttavia asioita.

Vuoden 2023 toiminnan painopisteitä olivat tuulivoimamaakuntakaavan viimeistely ja sen hyväksyminen maakuntavaltuustossa, Kainuun liiton strategian tekeminen sekä hallintopalvelujen digitalisaation kehittäminen.

Arjen turvallisuuden tunne ja etenkin sen heikkeneminen, huoli maaseudun palveluiden, elinvoiman, infran ja logistiikan turvaamisesta ja kehittämisestä sävyttävät monen ihmisen arkea tällä hetkellä. Näihin asioihin on syytä kiinnittää erityisesti huomiota.

Tarkastuslautakunta kehottaa edelleen panostamaan toimien vaikuttavuuden seurantaan ja arviointiin. Samaan aikaan lautakunta näkee hyvin myönteisenä liiton toiminnan, jossa monet kehittämis ehdotukset otetaan huomioon ja ne laitetaan toteutukseen. Tällainen toimintatapa on äärimmäisen hyvä, ja sen toivotaan jatkuvan tulevaisuudessakin.

Kokonaisuudessaan lautakunta näkee liiton toiminnan myönteisessä valossa ja haluaa kiittää sekä viranhaltijoita että luottamushenkilöitä aktiivisesta työstä Kainuun kehittämiseksi.

2 Johdanto

2.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät

Kuntalain 14 luvun 121 §:n mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastamista koskevat asiat sekä arvioitava, onko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, tarkastuslautakunnan on arvioitava myös talouden tasapainotuksen toteutumista. Kainuun liiton taseessa ei ole kattamatonta alijäämää, joten tämä kuntalain säännös ei edellytä tarkastuslautakunnalta toimenpiteitä.

Kuntalain 14 luvun 125 §:n mukaan tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä hallituksen lausunto. Tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2023 ei ole esitetty muistutusta, joten tämä säännös ei aiheuta toimenpiteitä.

2.1.1 Tarkastuslautakunta

Tarkastuslautakuntaan ovat vuonna 2023 kuuluneet seuraavat henkilöt:

puheenjohtaja Silja Keränen, Kajaani (varajäsen Karoliina Kuvaja, Kajaani)
varapuheenjohtaja Tuula Korvajärvi, Paltamo (varajäsen Marjatta Immonen, Kajaani)
jäsen Heikki Hekkala, Kajaani (varajäsen, Marjo Kangasharju, Kajaani),
jäsen Veli-Matti Karppinen, Kajaani (varajäsen Teuvo Hatva, Kajaani),
jäsen Tuukka Karjalainen, Kajaani (varajäsen Valtteri Arffman, Kajaani),
jäsen Sanna Pakkala-Juntunen, Kajaani (varajäsen Paavo Enroth, Kajaani)
jäsen Jari-Pekka Pyykkönen, Paltamo (varajäsen Jouni Lämpsä, Kajaani)

Sihteerinä on toiminut hallintojohtaja Paula Halonen ja ulkoisen tilintarkastuksen suorittajana KMPG Oy Ab – vastuullisena tilintarkastajana KHT tilintarkastaja Antti Kääriäinen.

Lautakunta päätti kokouksessaan 02.02.2023 § 5 hyväksyä tarkastuslautakunnan arviointisuunnitelman vuosille 2023-2024 ja arvioinnin työohjelman vuodelle 2023. Tarkastuslautakunta päätti kokouksessaan 28.09.2023 § 38 hyväksyä tarkastuslautakunnan päivitetyn arvioinnin työohjelman vuodelle 2023. Tarkastuslautakunta päätti tutustua Kainuun liiton toimintaan muun muassa kuulemalla viranhaltijoita.

Tarkastuslautakunta kokoontui vuonna 2023 kahdeksan kertaa, käsitteli 47 varsinaista asiapykälää ja kuuli niissä 9 eri henkilöä liiton vuoden 2023 toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta. Tarkastuslautakunta käsitteli tilintarkastustyön etenemistä vuoden mittaan yhden tilintarkastajan antaman kirjallisen väliraportin pohjalta. Lisäksi tilintarkastaja esitteli työohjelman vuodelle 2023.

Kuntalain 13 luvun 115 §:n mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnan ja talouden tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Arviointikertomus laaditaan osin toimintakertomuksessa esitettyjen tietojen perusteella, osin lautakunnan itsensä keräämien tietojen perusteella. Tarkastuslautakunta on hyväksynyt itselleen työohjelman, jonka perusteella on seurattu tavoitteiden toteutumisen arviointia.

3 Arviointiasetelma

Arvioinnissa haetaan vastauksia ensisijaisesti maakuntavaltuuston 12.12.2022 kokouksessaan hyväksymässä vuoden 2023 talousarviossa asetettuihin toimintaa ja taloutta kuvaaviin tavoitteisiin. Vastauksia haetaan vastualueiden vuoden 2023 toimintakertomukseen kirjoittamista tavoitetoteutumista sekä tarkastuslautakunnan itse keräämän aineiston pohjalta.

Arvioinnissa on käytetty monipuolisia ja riittäviä tiedonkeruumenetelmiä. Näitä ovat olleet lautakunnan esityslistat/pöytäkirjat ja niiden liiteaineistot, varsinaisissa kokouksissa eri viranhaltijoiden ja työntekijöiden antamat suulliset katsaukset sekä kokouksissa jaetut lisämateriaalit.

Arviointikertomuksessa vältetään tarpeetonta toistamista asioiden ja tietojen osalta, jotka on esitetty toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunta perustaa arviointinsa pääsääntöisesti niille havainnoille, jotka se on itse todennut tai saanut muuten tietoonsa.

Tarkastuslautakunta on analysoinut keräämäänsä tietoa soveltuvin metodein. Tältä pohjalta on esitetty havaintoja ja niiden pohjalta on tehty suosituksia. Tarkastuslautakunnan tehtävänä ei ole osallistua operatiiviseen johtamiseen, minkä vuoksi arviointi ja johtaminen on pidetty erillään.

4 Arviointikohteiden kuvaus

Tarkastuslautakunta on työohjelmansa mukaisesti ja vuoden 2023 toiminnan arviointiin liittyen tutustunut seuraaviin kohteisiin ja asioihin:

- Vuoden 2023 tilinpäätös ja toimintakertomus
- Henkilöstöraportti vuodelta 2023
- Maakuntahallituksen puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus
- Maakuntajohtajan ajankohtaiskatsaukset
- Kainuun hyvinvointialueen nuorisovaltuuston puheenjohtajan ajankohtaiskatsaus
- Ajankohtaiskatsaus matkailun ja Arctic Lakelandin asioista
- Alueidenkäytön ajankohtaiskatsaus
- Viestintä- ja markkinointipäällikön ajankohtaiskatsaus
- Katsaus Kainuun liiton omista toteuttamistaan kv-hankkeista ja kv-hanketoiminnan lisäämisestä Kainuussa
- Katsaus Kainuun liiton strategian laadinnasta
- Ajankohtaiskatsaus Kainuun liiton myöntämistä avustuksista (yhteistyösopimukset) ja tulevaisuusrahastosta

5 Talous

Kainuun liiton vuoden 2023 tilikauden tulos on 386 405,43 euroa. Tilikauden toimintatuotot olivat 3 412 662,40 euroa (budjetoitu 3 687 274,00 euroa) ja toimintakulut 3 026 301,39 euroa (budjetoitu 3 687 274,00 euroa). Toimintakate oli 386 361,01 euroa ja vuosikate 386 405,43 euroa. Tilikauden ylijäämä oli 444 606,71 euroa.

Kainuun liiton maksuvalmius oli hyvä vuonna 2023. Kassan riittävyys oli 286 päivää (266 päivää vuonna 2022). Taseen loppusumma oli 10 604 806,00 euroa (7 088 103,84 euroa vuonna 2022).

Taloussuunnitelma on toteutunut hyvin ja suunnitelmallisesti. Suurin selittävä tekijä tuloksen muodostumiseen on henkilöstökulujen ja palvelujen ostojen selkeä alittuminen talousarvioon verrattuna.

6 Havainnot tavoitteiden toteutumisesta

6.1 Elinkeinot ja aluekehitys

Elinkeinot ja aluekehitys vastualueen tilikauden tulos alittui talousarvioon nähden 28,2 % ja toimintakulut alittuivat 11,0 %. Henkilöstökulut alittuivat 2,8 % ja palvelujen osot alittuivat 33,1 % talousarvioon nähden. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -kulut alittuivat 2,2 %.

Painopiste 2023	Mittari	Toteuma	Arvio
Kainuu-sopimuksen laatiminen osaavan työvoiman riittävyden turvaamiseksi ja sen toteutuksen käynnistäminen	Valmis Kainuu-sopimus ja sitä toteuttavien toimenpiteiden ja hankkeiden käynnistäminen	Kainuun osaavan työvoiman turvaamisen työsuunnitelma valmistui ja teeman koordinaatioryhmä aloitti työnsä.	Kainuu-sopimus on uusi asia, mutta sinänsä tärkeä. Sopimuksen toteuttaminen on aloitettu ja työ on kriittisen tärkeä Kainuun kannalta.
Investointi-strategia etenee tuloksellisesti. Toimijoiden vastuut, roolit ja kumppanuudet toimivat ja tukevat tuloksellisuutta.	Kainuun investointi-strategian vuodelle 2023 allokoidut tuotannolliset, teolliset ja palvelualan investoinnit varmistuvat, vähintään 1,475 milj. euroa	Maakuntahallituksen hyväksymän investointistrategian koordinaatiohankkeen suunnitelma valmistui. V. 2024 alkavassa hankkeessa päivitetään Kainuun investointien toteuman tilannekuva.	Oleellinen asia, jonka eteneminen on maakunnalle hyvin tarpeellinen.
Klusteri- ja toimialayhteistyön tuloksellisuuden parantaminen	Hyvinvointialan ja kulttuurin yhteistyöryhmät käynnistyivät. Klusteri- ja toimialayhteistyön kautta sovittuja maakuntaohjelmaa toteuttavia tuloksellisia kehittämistoimia ja -hankkeita käynnistyy.	Maakuntahallitus päätti perustaa maakunnallisen hyvinvointialan yhteistyöryhmän, joka käynnistyy 2024. Matkailustrategian laadinta, työpajat ja strategiaryhmä käynnistyivät. Rahoitettiin strategisia hankkeita: kulttuuri, kaivosala, matkailu, biotalous, vihreä siirtymä.	Vaikuttavuuden on oltava selvä (myös numeroin, esim. yritysten määrät). Ei vain hankkeiden käynnistyminen. Hyvinvointialan yhteistyöryhmän on oltava riittävän laaja.
Toteutetaan yhteistyössä ELY-keskuksen kanssa onnistuneita JTF ja EAKR rahoitushakua ja rahoitetaan vaikuttavia hankkeita.	Kainuun liiton JTF ja EAKR haut yhteensä 4 kpl sekä vaikuttavat rahoitetut hankkeet. Onnistunut Pohjois-Suomen koordinaatioryhmän puheenjohtajuus.	EAKR hakuja toteutui 2 kpl ja JTF hakuja 1 kpl. Lisäksi 1 JTF ja 1 EAKR haku käynnistyivät 2023 ja jatkuivat vuodelle 2024. Rahoitetut hankkeet saivat korkeat arviointipisteet - ennuste vaikuttavuudesta hyvä. Pohjois-Suomen koordinaatioryhmän puheenjohtajuus onnistui.	Hankkeita on toteutettu suunnitellusti. Vaikuttavuutta tulisi seurata koko Kainuun näkökulmasta ja onko tavoitteet saavutettu ensisijaisesti Kainuun ohjelman mukaisesti. Tarkasteltava päättyneen ohjelmakauden toteuman tuloksia.

6.2 Alueidenkäyttö

Alueidenkäytön vastuualueen tilikauden tulos alittui talousarvioon nähden 15,6 % ja toimintakulut alittuivat 15,6 %. Säästöjä syntyi henkilöstökuluissa 6,13 % ja palvelujen ostoissa 49,7 %. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -kulut ylittivät 64,7 %. Alkuperäinen määrärahavarauskin on ollut näissä kuluissa pieni, joten kun kulut ovat olleet määrärahavaraukseen nähden suuret, selittyy kulujen ylityksen suuri prosentuaalinen osuus tällä.

Painopiste 2023	Mittari	Toteuma	Arvio
Tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen etenee osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti	Toteutuu / ei toteudu asetettujen tavoitteiden mukaisesti	Toteutui: Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tarkistaminen eteni osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaisesti hyväksymiskäsittelyyn vuonna 2023.	Toteutui tavoitteen mukaisesti, ja prosessi oli varsin iso ja laaja.
Sidosryhmäyhteistyö ja osallistuminen aluesuunnittelun, ympäristön ja uusiutuvan energian verkostoihin ja hankkeisiin Lausuntojen antaminen määräajassa Vastuualueen paikkatietotyö, viestintä ja vaikutusten arviointi sekä niiden kehittäminen Aluesuunnittelua ohjaavien lainsäädäntöuudistusten seuranta ja siihen vaikuttaminen	Toteutuu / ei toteudu	Toteutui: Sidosryhmä- ja verkostoyhteistyö ja hankkeet etenivät pääasiassa suunnitelmien mukaisesti. Tarvittavat lausunnot ja kommentit (yht. 49 kpl) annettiin määräajassa. Osana paikkatietotyötä seurattiin maakuntakaavoituksen tietomallia ohjaavan lainsäädännön etenemistä ja toteutuksen testaushanketta. Kehitettiin vaikutusten arviointia ja vastuualueen viestinnän keinoja. Seurattiin ja osallistuttiin aluesuunnittelua ohjaavien lainsäädäntöuudistusten valmisteluun. Vuonna 2023 käynnistyi mm. alueidenkäyttölain uudistaminen.	Sidosryhmä ja verkostoyhteistyö on olennaista. Maakuntakaavan rooli on tärkeä, koska moni asia (esim. tuulivoimarakentaminen) kannattaa tarkastella maakuntatasolla.

6.3 Hallintopalvelut

Hallintopalvelut vastuualueen tilikauden tulos alittui talousarvioon nähden 25,42 % ja toimintakulut alittuivat 19,4 %. Henkilöstökulut alittuivat 14,5 % ja palvelujen ostot alittuivat 22,7 %. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -kulut alittuivat 19,3 % ja myös avustukset alittuivat (28,4 %).

Hallintopalvelujen osalta avustusten määrärahavaraus vuodelle 2023 oli 3 500,00 €, josta käytettiin hallintopalvelujen osalta 2 224,45 €. AV-tukipäätösten mukaiset avustukset sen sijaan näkyvät koko Kainuun liiton tasolla avustuksissa, jossa on ollut alitusta 13,6 % (TA 2023: 103 500,00 €, TP 2023: 89 395,52 €).

Painopiste 2023	Mittari	Toteuma	Arvio
Rekrytoidaan Kainuun kuntien ja Kainuun liiton yhteinen tietohallintopäällikkö ICT- palvelujen laadun varmistamiseksi ja kehittämiseksi sekä	Tietohallintopäällikkö rekrytoitu Loppukäyttäjien tyytyväisyys palvelujen laatuun	Tietohallintopäällikkö on rekrytoitu Palvelujen kehittäminen ja laadun varmistaminen jatkuu	Tarve yhteiselle tietohallintopäällikölle oli selvä ja yhteistyö kuntien kanssa on tässä asiassa järkevää. Tällä järjestelyllä

edunvalvonnan suorittamiseksi	Palveluja kehitetty		pystytään myös kehittämään palveluita.
Kartoitetaan yhdessä Monetran ja Atean kanssa talous- ja henkilöstöhallinnon raportoinnin kehittämistä ja siihen liittyviä vaihtoehtoisia toimintoja	Tarpeita palveleva raportointi käytössä tai ainakin prosesseja viety eteenpäin	Monetran kanssa on käyty keskusteluja talous- ja henkilöstöhallinnon raportoinnin kehittämisestä Tarkasteluja jatketaan vuonna 2024	Yhteistyötä palveluntuottajien kanssa tulee kehittää. On myös oltava rohkeutta tarkastella, onko palveluntuottaja Kainuun liitolle oikea.
Sähköisen kokouksen käyttöönotto	Sähköinen kokous käyttöönotettu Paperiton kokoushallintaa	Sähköinen kokous on otettu käyttöön, tarkastuslautakunnan osalta marraskuussa 2023	Erinomaista, että sähköinen kokous on otettu käyttöön.

6.4 Maineyö, aluemarkkinointi ja viestintä

Painopiste 2023	Mittari	Toteuma	Arvio
Vapauden valtakunta -brändin jalkauttaminen maakunnan sisällä	Brändiä hyödyntävien yhteisöjen määrä	Kolmen pääkäyttäjän (Kainuun liitto, Kainuun hyvinvointialue, Business Kainuu), myös mm. Kainuun TE-toimisto hyödynsi ilmettä Töihin Kainuuseen - tapahtumassaan.	Yhteinen viestintä ja brändi on olennainen asia. Brändiudistus on ollut visuaaliselta ilmeeltään ja toteutukseltaan onnistunut, ja sitä on tärkeä laajentaa myös julkisen puolen ulkopuolelle.
Tuen kohdistaminen Kainuun maineyön ja aluemarkkinoinnin tavoitteiden mukaisesti	Maineyötä edistäviin hankkeisiin myönnetyn ja maksetun tuen määrä (€)	Yhteistyökumppanuudet; tapahtumiin myönnetty n. 49 000 € + 44 000 € (hallintopalveluiden ja maakuntahallituksen yhteistoimintasuudet) ja tulevaisuusrahaston av-tuet yht. 28 050 €.	Hakumenettelyjen uudistaminen ja avoimuuden lisääminen äärimmäisen olennaista. Tukimahdollisuuksia voisi laajentaa av-tuesta muuhunkin. Hakukriteerejä on syytä tarkastella ja luoda ne selkeiksi.
Panostetaan ulkoisen viestinnän systemaattisuuteen ja tiivistetään viestintäyhteistyötä muiden maakuntien liittojen kanssa erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen viitekehksessä	Sisäinen arviointi Vuosikellojen käyttö ja seuranta Monikanavaisen seuranta-analytiikan kehittäminen	Sisäistä arviointia johtoryhmässä ja viestintätiimin keskuudessa. Yhteinen vuosikello otettu käyttöön vuoden 2024 alussa. Laajennettu Meltwaterin ja Google analytiikkojen käyttöä viestinnän kohdentamisessa.	Yhteistyötä on hyvä tehdä laajemmalla alueella Itä- ja Pohjois-Suomessa. Toki Kainuun saama lisäarvo on olennaista. Vuosikellon ja digipalvelujen myötä saadaan lisättyä systemaattisuutta ja vaikuttavuutta. Kokonaisuutena on menty eteenpäin.

<p>Vahvistetaan mallia tiedonvälityksestä luottamushenkilöille</p> <p>Osallistetaan luottamushenkilöitä ns. pehmeän viestinnän kampanjoissa jne.</p>	<p>Sisäinen arviointi yhteistyössä luottamushenkilöiden kanssa</p>	<p>Yhteistyötä mm. äänestysaktiivisuus kampanjoinnissa ja uuden maakuntajohtajan rekrytoinnissa.</p> <p>Erinäisiä yksittäisiä keskusteluja mm. hallituksen eri jäsenten kanssa esimerkiksi yhteistyökumppanuuksista, mutta suunnitelmallista ja yhdessä toteutettua sisäistä arviointia ei tehty.</p>	<p>Äänestysaktiivisuus-kampanja oli onnistunut.</p> <p>Luottamushenkilöiden mukaan ottamista syytä kehittää.</p>
--	--	---	--

6.5 Edunajaminen ja yhteistyö

Painopiste 2023	Mittari	Toteuma	Arvio
<p>Erityistavoitteena on vaikuttaa tulevan hallituksen hallitusohjelmaan Kainuun sekä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien keskeisten tavoitteiden mukaisesti</p>	<p>Onnistuneet hallitusohjelmakirjaukset</p>	<p>Pohjoisen ohjelma ja Itäisen Suomen kehittämissuunnan jatkaminen kirjattiin hallitusohjelmaan</p>	<p>Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kesken on tehty aktiivista edunvalvontaa.</p> <p>Hallitusohjelmassa on Kainuun kannalta hyviä kirjauksia, mutta myös huolestuttavia asioita.</p> <p>Edunvalvontatyössä tulee kiinnittää huomiota siihen, että korvamerkitä toimenpiteitä kohdistuu Kainuuseen.</p>
<p>Budjettiesitysten ja investointihankkeiden aktiivinen edistäminen</p>	<p>Myönteiset budjettihankkeet ja rahoitusratkaisut</p>	<p>Kainuulle tärkeitä budjettipäätöksiä olivat esimerkiksi maakuntalentojen turvaaminen ja perusväylänpidon rahoituksen korottaminen vuodelle 2024</p>	<p>Todetut asiat ovat tärkeitä.</p>
<p>Vaikutetaan toisen asteen, ammattikorkeakoulu- ja yliopistokoulutuksen laajentamiseen ja investointien varmistamiseen Kainuuseen sekä Itä- ja Pohjois-Suomen erityisaseman turvaamiseen tulevalla EU:n rakennerahastokaudella</p>	<p>Toisen ja korkeasteen koulutustarjonnan laajentaminen Kainuussa, investointeja turvaavat ratkaisut, EU:n rakennerahastokauden ja aluekehittämisen päätöksen linjaukset myönteisiä Itä- ja Pohjois-Suomelle</p>	<p>Kajaanin ammattikorkeakoululle myönnettiin alkuvuodesta 2023 uusi ensihoitaja (AMK)- tutkintonimikettä koskeva koulutusvastuu</p>	<p>Toteumakirjaus on suppea suhteessa tavoitteisiin sekä oikeaan toteumaan (esim. määräaikainen opettajakoulutus).</p> <p>Toteumatarkastelun pitäisi olla laajempi.</p> <p>Itä- ja Pohjois-Suomen erityisaseman turvaaminen EU:n rakennerahastokaudella on äärimmäisen tärkeää.</p>

<p>Matka- ja kuljetusketjujen sujuvuus paranevat</p>	<p>Matkaketjuja ja logistiikkaa koskevat myönteiset päätökset ja toimenpiteet</p>	<p>Hallitusohjelmaan kirjattiin Kainuun sisäistä ja ulkoista saavutettavuutta edistäviä investointeja ja toimenpiteitä.</p> <p>Väyläviraston väyläverkon investointiohjelmaluonnoksessa (2023) esitettiin investointeja, joilla olisi myönteinen vaikutus mm. kuljetusketjujen sujuvuuteen. Edelleen ohjelman ulkopuolelle on jäänyt tärkeitä liikenneinvestointitarpeita.</p> <p>Oulu-Kontiomäki -radan uudet liikennepaikat hankkeessa valmistui v. 2023 Paltamoon Kuusikkoniemen liikennepaikka.</p> <p>Kontiomäki-Pesiökylä -radan perusparannus, Pesiökylän raakapuun kuormauspaikka ja maantien 8950 Joukokyläntie parantaminen välillä Pesiönrannatie-valtatie 5 hankekonaisuus on käynnissä ja valmistuu v. 2024.</p> <p>Väylävirasto on laatinut vuosien 2022–2023 aikana Savon ja Karjalan ratoja koskevat kehittämisselvitykset lukuun ottamatta Savon radalla Kuopio-Iisalmi yhteysväliä. POP ELY:n Liikennevastualueen toimesta laadittu Valtatie 5 Kajaani-Kuusamo kehittämisselvitys valmistui.</p> <p>Julkisen liikenteen linja-autokokeilu käynnistyi Suomussalmi-Puolanka-Oulu välillä.</p>	<p>Koko Kainuuta peittävien laajakaistayhteyksien rakentaminen on aina pidettävä mukana, kun tehdään saavutettavuuden edunvalvontaa.</p> <p>Savon radan kehittämisselvityksen on syytä realisoitua infran parannuksiin.</p> <p>Alemman tieverkon kuntoon on syytä kiinnittää huomiota.</p> <p>Linja-autoliikenne on vähentynyt huomattavasti ja se on huolestuttavaa.</p> <p>Puutteellinen sähkönsiirtoverkko Kainuussa on isojen investointien este. Tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota.</p>
<p>Kainuun lentoliikenneyhteyksien markkinaehtoinen jatkuminen</p>	<p>Kainuun lentoliikennettä koskevat myönteiset päätökset ja toimenpiteet</p>	<p>Osallistuttiin lentoliikenteen yhteistyökokouksiin. Vuoden 2023 lentoliikenteen ostoliikennejakso päättyy huhtikuun 2024 lopussa. Siihen mennessä markkinaehtoista lentoliikennettä ei ole mahdollista järjestää. Kajaanin kenttä on ostoliikenteen piirissä olleista maakuntakentistä lähimpänä markkinaehtoista lentoliikennettä. Traficom käynnisti lokakuussa 2023 ostoliikenteen kilpailutuksen aikavälille 29.04.2024- 28.03.2026.</p> <p>Lentoliikenteen tulevaisuus Pohjois-Suomessa -hankkeessa alueen (Oulun, Kajaanin ja Kuusamon lentoasemien vaikutusalue) päättäjät ja toimijat ovat saaneet ajantasaista tietoa lentoliikenteen kehittymisestä ja merkityksestä edunajamisen tueksi.</p>	<p>Erittäin tärkeä asia. Tällä hetkellä lentoyhteys toimii ostopalveluna, ja se pitäisi saada markkinaehtoiseksi.</p>

6.6 Kansainvälinen toiminta

Painopiste 2023	Mittari	Toteuma	Arvio
Itärajan maakuntien kanssa toteutettava edunajaminen uuden toimintamallin aikaan saamiseksi ja Karelia CBC – ohjelmalle varattujen EAKR- ja kansallisten varojen käyttöön saamiseksi. Pyritään saamaan Kainuu mukaan Aurora-ohjelmaan.	Karelia CBC – ohjelmalle varattujen EAKR- ja kansallisten varojen uudelleen kohdentaminen siten, että varat ovat kainuulaisten toimijoiden hyödynnettävissä	Kainuu pääsi Aurora ohjelmaan, johon siirrettiin Kolarctic ja Karelia CBC- ohjelmille varattuja EAKR- ja kansallisia varoja. Valtion vastinrahoi- tusta kohdennettiin 1,5 M€ Kainuulle itäisen Suomen ohjelman toimeenpanoon.	On erinomaista, että Kainuu on mukana Interreg Aurora -ohjelmassa.
Kainuulaisten toimijoiden aktivoiminen hyödyntämään EU:n erillisrahoituskanavia mm. tiedotuksellisin keinoin. Yhtenä kanavana tähän toimii Europe Direct.	Kainuuseen saadut hankkeet, rahoitus ja aktiivisten kainuulaisten hanketoteuttajien määrä	Eryityisesti KAMK ja Oulun yo:n Kajaanin yo- keskus aktiivisesti hakeneet kv TKI- rahoitusta; saanto 2023: KAMK 19 kv-hanketta; yo- keskus 5 kv hanketta	Aktiivinen KV-hanketoiminta on tärkeää, myös Kainuun liiton osalta. KV-hankkeissa tulisi huomioida koko Kainuun osallistaminen. KV-hankeosaamista tulisi kehittää ja levittää osaamista koko Kainuun alueelle.

6.7 Henkilöstö

Painopiste 2023	Mittari	Toteuma	Arvio
Työhyvinvointikyselyn vastausten mukaisten jatkotoimenpiteiden toteuttaminen (kysely toteutettu loppusyksyllä 2022) Työhyvinvointitoimintaan osallistuu aktiivisesti koko henkilöstö. Yhdessä sovitut kehittämistoimet toteutetaan sovituissa aikatauluissa. Koko henkilöstön kehittämispäivän toteuttaminen alkuvuonna 2023 Työyhteisön kehittämissuunnitelman toteuttaminen (laadittu loppuvuonna 2022)	Linjatut toimenpiteet toteutuneet/ei toteutuneet Arvioidaan tavoitteiden toteutumista henkilöstöraportin yhteydessä, johtoryhmän kokouksissa sekä henkilöstökokouksissa	Tavoitteita arvioitu henkilöstöraportin yhteydessä Työhyvinvointikyselyn tulosten purku- ja palautetilaisuus on pidetty koko henkilöstölle 09.01.2023 Koko henkilöstön kehittämispäivä on pidetty 06.06.2023 Purku- ja palautetilaisuudessa sekä kehittämispäivässä nostettuja teemoja on käsitelty syksyn 2023 henkilöstökokouksissa Työyhteisön kehittämissuunnitelma on laadittu ja hyväksytty maakuntahallituksen kokouksessa	Työn liialliseen kuormittavuuteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Tarkastuslautakunta on tyytyväinen, että tätä asiaa on jo lähdetty viemään eteenpäin.
Kainuun liiton oman strategian laatiminen, jossa selkeytetään johtamis- ja toimintaprosesseja sekä priorisoidaan Kainuun liiton toimintoja	Arvioidaan toteutumista henkilöstöraportin yhteydessä, johtoryhmän kokouksissa sekä henkilöstökokouksissa	Tavoitteita arvioitu henkilöstöraportin yhteydessä Kainuun liiton oma strategia valmistuu vuonna 2024	Kainuun liiton oman strategian tekeminen on tärkeää monesta näkökulmasta.

7 Suositukset

7.1 Vuoden 2023 suositukset ja niiden seuranta

Suositus: Venäjän Ukrainaan aloittaman hyökkäyssodan myötä on olennaista vahvistaa kv-yhteistyön osalta suuntaa erittäin selkeästi Pohjoismaihin sekä Euroopan Unioniin.

Maakuntahallituksen selvitys maakuntavaltuustolle:

Tarkastuslautakunnan suositus on jo toteutunut hyvin pitkälle vuoden 2023 aikana sekä Kainuun liiton omien että eri yhteistyörakenteiden tekemien ratkaisujen kautta. Venäjän irtautuminen Barentsin Euro-arktisestä neuvostosta on selkeyttänyt Barents-yhteistyön toimintamalli, joka valtioiden ja alueiden päätöksiin jatkuu pohjoismaiden (ministeriöiden) ja alueiden kesken. Muut viralliset yhteydet Venäjän suuntaan pysyvät jäädytettynä. Pohjoismaiden pohjoisten osien yhteistyö osaltamme tulee vahvistumaan: valtioneuvosto käynnistää erityisen Pohjoisen ohjelman valmistelun ja työryhmän koko hallituskaudelle. Lisäksi Kainuu tulee 01.01.2024 alkaen Interreg Auroran ohjelma-alueeseen ja sitä kautta Kainuun liitto ohjelman hallintaan. Euroopan Unionin suuntaan vaikuttamisyhteistyö on ollut vahvaa erityisesti pohjoisten harvaan asuttujen alueiden erityistarpeisiin sekä EU:n vihreän siirtymän säädösvalmisteluun liityen. Tulevana vuonna EU:n parlamenttivaalit ja tulevan komission ohjelma sekä tulevan EU-ohjelmakauden valmistelu samalla kun unionin laajentumissuunitelmat ovat esillä, pitävät edunajamisen painopisteen EU-tasolla. EU-tasolla on myös käynnistynyt kaksi merkittävää OECD-vetoista kehityshanketta, joista toinen liittyy NSPA-alueiden rooliin EU:n alue- ja rakennepolitiikassa ja toinen viittä IP-maakuntaa koskeva selvitys liittyy EU:n uuden mineraalipolitiikan toimeenpanoon. Lisäksi Suomen tekemä aloite EU:n komissiolle käynnistää siirtymästrategian valmistelu Suomen itärajamaa-alueiden muuttuneen kehitystilanteen vuoksi tulee todennäköisesti alkamaan vuoden 2024 aikana.

Seuranta 2024: KV-yhteistyön suunnan muutos on ollut tärkeää ja se on toteutettu. Yhteistyötä ainakin Pohjoismaiden ja Euroopan suuntaan tulee edelleen vahvistaa.

Suositus: Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota viestinnän ja markkinoinnin vaikuttavuuden arviointiin ja tulosten seurantaan. Olennaista on asettaa sopivat vaikuttavuuden mittarit.

Maakuntahallituksen selvitys maakuntavaltuustolle:

Tarkastuslautakunnan huomio viestinnän ja markkinoinnin vaikuttavuuden arvioinnin ja tulosten seurannan merkityksestä on tärkeä. Kainuun liiton viestintä ja aluemarkkinointi elää vielä toimintavuoden 2024 murroksen aikaa. Viestintä- ja markkinointipäällikön tehtävä on ollut vakinainen vasta vuodesta 2021 (sisältäen henkilövaihdoksen) ja tämä asettaa toiminnalle vielä tässä vaiheessa omat haasteensa. Toimintasuunnitelman keskiössä tulevalle vuodelle on viestinnän ja markkinoinnin infrastruktuurin rakentaminen tasolle, jossa mm. vuosittaisten prioriteettien määrittely onnistuu paremmin ja kohdennetummin sekä Kainuun liiton tulevaa strategiaa ja Kainuu-ohjelmaa tukien. Rakentamisvaiheessa mittaristona toimii toimenpiteiden valmiiksi saattaminen sekä jo käytössä olevat perinteisen median, sosiaalisen median ja liiton hallinnoimien sivustojen analytiikatiedot. On ymmärrettävä, että maakuntaimagoon ja maineeseen liittyvän markkinoinnin ja viestinnän vaikutukset, joita mitataan mm. maakuntakuvatutkimuksin, ovat parhaimmillaankin hitaita ja vaikuttamisen on oltava pitkäjänteistä. Liiton omien sekä maineyön ja aluemarkkinoinnin puitteissa tehtävien

kampanjoiden sekä verkko- ja somenäkyvyyden osalta mittaamisessa ja vaikuttavuuden arvioimisessa on kyse sisällöntuotannosta, sisällön tavoittavuudesta sekä vuorovaikutuksesta.

Seuranta 2024: Tarkastuslautakunta on tyytyväinen, että viestintä- ja markkinoitiasioita kehitetään systemaattisesti ja tavoitteellisesti Kainuun liitossa.

Suositus: Kainuun liiton on tarpeen kehittää varautumistaan erilaisiin turvallisuusuhkiin (esim. hybridivaikuttaminen).

Maakuntahallituksen selvitys maakuntavaltuustolle:

Kainuun alueellinen riskiarvio, joka julkistui 2023 alussa, on perustana Kainuun alueelliselle, poikkihallinnolliselle varautumisen yhteistyölle. Kainuun liiton rooli Kainuun valmiusfoorumin vetovastuussa ja sitä kautta osallistuminen Kainuun alueellisten riskiarviointien valmisteluun ja valmiusfoorumin toimintasuunnitelman toteutukseen yhteistyössä alueen kuntien sekä eri turvallisuusorganisaatioiden kanssa on vastaus kokonaisturvallisuuden muuttuviin haasteisiin, joihin on varauduttava poikkihallinnollisella yhteistyöllä. Yhteinen tilannekuva, uhkiin varautuminen koulutuksin, harjoituksin sekä oman organisaation toimenpitein ovat tässä konkreettisia toimintamuotoja. Kainuun valmiusfoorumi toimii tarvittaessa myös operatiivisesti tilannekuvatyössä kuten tapahtui koronakriisin sekä Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vaikutuksiin varauduttaessa. Tällä hetkellä ja lähitulevaisuudessa varautumisen uusia kysymyksiä ovat geopoliittisen tilanteen muutosten ja Suomen NATO-jäsenyyden mahdolliset vaikutukset aluetasolle.

Tietoturvan ja tietosuojan osalta varmistetaan, että kaikki tietojärjestelmät ja -verkot ovat asianmukaisesti suojattuja. Tämä sisältää mm. vahvan salauksen, säännölliset tietoturvapäivitykset ja tietoisuuskoulutuksen henkilöstölle.

Seuranta 2024: Erilaisiin turvallisuusuhkiin varautumista on tarpeellisesta edelleen vahvistaa ja soveltuvin osin pitää luottamushenkilöt toimenpiteistä tietoisina.

Suositus: Vuoropuhelua asetettujen neuvottelukuntien (koulutusasian, järjestöasian ja ilmasto- ja ympäristöasiain) kanssa on tarpeen kehittää ja hyödyntää näiden asiantuntemusta nykyistä paremmin.

Maakuntahallituksen selvitys maakuntavaltuustolle:

Kainuun ohjelman valmistelu, toimeenpano, ennakointi ja seuranta ovat prosesseja, joissa laaja osallisuus ja asiantuntemuksen hyödyntäminen ovat oleellisia. Tähän liittyviä verkostoja ovat po. neuvottelukunnat ja niiden lisäksi useat muut foorumit, yhteistyötiimit ja säännölliset kokouskäytännöt. Verkostojen laajuus ja määrä asettavat käytännössä rajoituksia ja haasteita näiden aktiiviselle toiminnalle. Toiminnan mahdolliset kehittämiskeinot voidaan löytää kunkin toiminnon sisäisestä kehittämisestä ellei tehostamisella tarkoiteta keskittymistä vain tiettyihin neuvottelukuntiin ja vastaaviin.

Vuoden 2024 toiminta- ja taloussuunnitelmassa on elinkeinot- ja aluekehityksen vastualueen yhtenä toiminnan painopisteenä klusteriyhteistyön vahvistaminen, joka huomioidaan myös 2024 laadittavassa Kainuun liiton strategiassa sekä myöhemmässä strategiatyössä. Jo nykyisellään esim. koulutusasiainneuvottelukunnan sekä ilmasto- ja ympäristöasiainneuvottelukunnan aloitteita on tuotu maakuntahallituksen päätettäväksi ja edistettäväksi.

Seuranta 2024: Tarkastuslautakunta toteaa neuvottelukuntien asiantuntemuksen ja sisältöjen hyödyntämisen olevan edelleen ajankohtainen asia ja erityisesti uuden Kainuu-ohjelman valmistelussa. Uuden hyvinvointialan klusterin toiminta tulisi saada nopeasti käyntiin ja nivottua osaksi Kainuun liiton prosesseja.

7.2 Vuoden 2024 suositukset

Suositus:

Kainuun liiton myöntämien avustusten hakemiseen ja myöntämiseen liittyen on syytä laatia selvät kriteerit, ja myöntämisen tulee olla avointa sekä tasa-arvoista. Avustumahdollisuuksista olisi syytä tiedottaa kattavasti. On myös olennaista määritellä mihin teemoihin ja sisältötavoitteisiin avustuksia voidaan myöntää.

Suositus:

Osaavan työvoiman saaminen on kriittisen tärkeää Kainuun tulevaisuuden kannalta. Kainuun liiton tulee kiinnittää tähän työhön erityistä huomiota.

Suositus:

Kainuu-ohjelman toteutumista tulee seurata määräajoin nelivuotiskauden aikana ja varmistaa, että suurin osa Kainuu-ohjelmaan kirjatuista toimenpiteistä on toteutuksessa.

Tarkastuslautakunta esittää maakuntavaltuustolle, että se päättää pyytää maakuntahallitukselta selvitykset arviointikertomuksessa havaittuihin huomioihin sekä vuoden 2024 suosituksiin joulukuun 2024 kokoukseen mennessä.

Lopuksi:

Tarkastuslautakunta kiittää liiton henkilöstöä ja luottamushenkilöitä sitoutumisesta ja joustavuudesta tehtäviensä suorittamisessa ja palvelujen tuottamisessa.

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus vuodelta 2023 on allekirjoitettu sähköisesti.